

IRTI

Teemana
yhden-
vertaisuus

HUUMETYÖN ERIKOISLEHTI
4/2023

Yhdenvertainen
hoitoon pääsy
taataan päihde-
hoitotakuulla
s. II

Risut ja ruusut
hallitusohjelmasta
s. I7

IRTI HUUMEISTA
-PUHELIN:
0800 980 66
ma-pe 9-15 & ma-to 18-21

**Yhden-
vertaisemmin
kaikille** s. 8

4

AJANKOHTAISTA
Irti Huumeista toimii, Huumekulma, mediassa, ensi vuonna juhlitaan!

8

Kansijuttu: Yhdenvertaisemmin kaikille

SAMHA ry pyrkii auttamaan maahanmuuttajia hakeutumaan palveluihin ja saamaan apua. Projektipäällikkö Tariq Omar kertoo toiminnasta.

12

KADUILLA KOHTAAJAT
Irti Huumeista ry:n huudikoutsit ovat herättäneet kaduilla positiivista huomiota.

14

ASiantuntija: SOTE-BUSSEJA SYRJÄSEUDUILLE?
Päihdepalvelut siirtyivät vuoden alussa kunnilta hyvinvointialueille. Tutkija Heidi Vanjusov katsoo, miten muutos voi vaikuttaa asiakkaiden yhdenvertaisuuteen.

Päätoimittaja
Mirka Vainikka,
toiminnanjohtaja

Toimitussihteeri
Lotta Jokinen,
viestintäpäällikkö

Tekijät
Lotta Jokinen
Mirka Vainikka
Janita Maijanen
Tapio Ollikainen
Pihla Keto-Huovinen
Antti Yrjönen
Minna Raitavuo
Karin Nynäs-Aspö
Birgitta Suorsa
Marika,
päihdesairaalan avovaimo
Sari, päihdesairaalan äiti

Kustantaja
Irti Huumeista ry
Fredriksberginkatu 2
00240 Helsinki

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

Painosmäärä
1 200 kpl

Toimituskunta
Janita Maijanen
Petra Müller
Mira Reponen
Birgitta Suorsa
Mirka Vainikka
Mio Nykänen
Iiro Timonen
Pietari Holma

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Vapaaehtoistoiminta
Janita Maijanen p. 050 339 5283

Huudikoutsitoiminta ja huumetyö
Petra Müller p. 050 472 0372

Läheistyönkeskus
Virpi Jaakkola p. 050 320 8947

Sähköpostit
etunimi.sukunimi
@irtihuumeista.fi

Huumetyön erikoislehti Irti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Irti-lehti on
Irti Huumeista ry:n jäsenetu.

Lehti ilmestyi
1985–1995 nimellä *Läheinen*,
1996–2014 nimellä *Irti*,
2015–2022 nimellä *Taite*.

ISBN 2954-2251
(painettu)
ISSN 2954-226X
(verkkojulkaisu)

Kannen kuva
Antti Yrjönen

#PÄÄKIRJOITUS

Syrjimättömyys ja osallisuus turvaavat yhteiskunta-rauhan

MEDIASSA ON viime aikoina keskusteltu paljon uusien rikollisjärjestöjen toimintamuotojen rantautumisesta Suomeen. Ihmiset ovat oikeutetusti huolissaan nuoriso- ja jengirikollisuuden kasvusta sekä sen yhteydestä syrjäytymiseen. Syrjiminä ja ulkopuolelle jääminen lisäävät rikollisuuden riskiä. Siksi tarvitaan positiivista ja osallistavaa lähestymistapaa rangastusten sijaan.

On myös pureuduttava esimerkiksi jengiytymisen juurisyihin. Nuoret haluavat kuulua johonkin porukkaan, jossa heidät hyväksytään sellaisena kuin he ovat. Niinpä yhteiskunnan tulisi antaa yhteisöllisyyden kokemuksia.

Lasten ja nuorten arjen ja loma-aikojen arjen turvaamiseksi tarvitaan kansalaisjärjestöjen tukea ja yhteisöllisyyttä. Lisäksi varhaisen tuen keinoja, ankkuritoimintaa ja lasten suojeluksi tehtävää moniammatillista tukea on vahvistettava. Kolmannella sektorilla on vahva rooli, sillä kansalaisjärjestöjen tekemä nuorisotyö tukee nuoria ja parhaimmillaan ehkäisee syrjäytymistä.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä maahanmuuttajanuorten integraation tukemiseen. Suomen on sitouduttava tarjoamaan riittävästi tukea kotoutumiseen. Avainasemassa on laadukas ja yhdenvertainen koulutus, joka takaa kaikille mahdollisuuden oppia ja menestyä.

Huume- ja jengirikollisuus vaativat kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Syrjimättömyys ja osallisuus ovat tehokkaita työkaluja rikollisuuden ehkäisyssä. Tavoitteena on luoda yhteiskunta, jossa jokainen nuori voi rakentaa turvallisen tulevaisuuden. Tässä me kaikki voimme olla mukana.

Mirka Vainikka, toiminnanjohtaja, Irti Huumeista ry

#LEDARE

Icke-diskriminering och delaktighet tryggar samhällsfreden

UNDER DEN SENASTE tiden har man i medierna flitigt diskuterat nya kriminella organisationers aktiviteter som nu har nått Finland. Folk är med fog oroliga för den ökande ungdoms- och gängbrottsligheten samt dess samband med marginaliseringen. När man blir diskriminerad och lämnad utanför ökar risken för brottslighet. Därför är ett positivt och delaktiggörande förhållningssätt viktigare än straff.

Det gäller också att på djupet undersöka orsakerna till exempelvis gängbildning. Ungdomar vill höra till ett gäng där de accepteras som de är. Samhället borde således se till att de unga upplever sambörighet och gemenskap. Vi behöver medborgarorganisationernas stöd och sociala gemenskap för att trygga barn och ungas vardag, också under ferierna. Dessutom måste vi stärka resurserna för tidigt stöd, ankarverksamheten och det multiprofessionella stödet för skydd av barn. Den tredje sektorn spelar en viktig roll eftersom medborgarorganisationernas ungdomsarbete stöder unga, och i bästa fall förhindrar det marginalisering.

Det gäller att fästa särskild uppmärksamhet vid stödet för integreringen av ungdomar med invandrarbakgrund. Finland måste förbinda sig vid att tillhandahålla tillräckligt starkt stöd för integration. Nyckelrollen innehas av en god och likvärdig utbildning som garanterar alla en möjlighet att lära och klara sig i vårt samhälle.

Drog- och gängkriminaliteten kräver ett övergripande förhållningssätt. Icke-diskriminering och delaktighet är effektiva verktyg när man förebygger brottslighet. Målet är att vi skapar ett samhälle där alla unga kan bygga sig en trygg framtid. Det arbetet kan vi alla delta i.

Mirka Vainikka, verksamhetsledare, Fri från narkotika rf

Kuva: Jani Laukkanen Käännös: Attmankan / Karin Nynäs-Aspö

Irti Huumeista toimii

- 4.12.** Jäsenten ja vapaaehtoisten pikkujoulutapaaminen, Teams
- 5.12.** Vapaaehtoisten päivä
- 5.12.** Tartuntataudit ja korvaushoito -iltapäiväkoulutus, Teams
- 8.12.** Irti Huumeista avoimet ovet ja glögit, IH:n toimisto
- Tervetuloa jouluglögeille toimistollemme Helsingin Pasilaan perjantaina 8.12. kello 12–15 osoitteeseen Fredriksberginkatu 2, 3. krs. Tarjolla mukavaa yhdessäoloa, kohtaamista eri toimijoiden kanssa sekä glögiä ja pipareita.

12.12. Irti Huumeista ry:n suljettu sururyhmä aloittaa

→ Ilmoittautumiset ja tarkemmat tiedot nettisivuillamme Irti Huumeista > Tapahtumat

Valtakunnallinen läheisryhmä kokoontuu Teams-yhteydellä

VALTAKUNNALLINEN LÄHEISRYHMÄ JATKAA myös ensi keväänä. Läheisillä on mahdollisuus jakaa oman läheisen huumeiden käytön herättämiä ajatuksia luottamuksellisessa ympäristössä samassa tilanteessa olevien kanssa. Ryhmien ohjaajina toimivat koulutetut vapaaehtoiset. Valtakunnallinen ryhmä kokoontuu kerran kuussa Teams-etäyhteydellä torstaisin klo 18–20. Kokoontumiset järjestetään hybridinä Rovaniemen ryhmän yhteydessä. Seuraavan kerran ryhmä kokoontuu 14. joulukuuta. Tammikuussa ryhmä jatkaa kokoontumalla ensimmäistä kertaa 11.1. Ilmoittautumiset ryhmään ryhmäpäivänä klo 16.30 mennessä osoitteeseen antti.vapaaehtoinen@irtihuumeista.fi.

→ Kaikki kokoontumisajat löydät nettisivuiltamme irtihuumeista.fi/laheisille/laheisryhmat.

Pidä jäsentietosi ajan tasalla

MUISTATHAN ILMOITTAO OSOITTEEN- tai sähköpostin muutoksen meille: info@irtihuumeista.fi

Näin varmistat, että saat lehden kotiisi ja pääset hyödyntämään muut jäsenetusi, mm. ilmaisen etäosallistumisen Terveysneuvontapäiville.

Kuva: Mirka Vainikka

Huumeisiin kuolleiden muistotilaisuuksia ympäri Suomea

HUUMEISIIN KUOLLEIDEN MUISTOTILAISUUKSIA vietettiin ympäri Suomea pyhäinpäivän tienoilla. Helsingissä tilaisuutta vietettiin 7.11. Vanhassa kirkossa.

Ensi vuonna juhlitaan!

Irti Huumeista täyttää 40 vuotta ensi vuonna. Suunnitteilla on jo useampi tapahtuma ja tempaus juhlistamaan merkkipaalua. Esimerkiksi ennen joulua otetaan varaslähtö juhlintaan leipomalla pipareita somessa 18.–20.12. Seuraa siis sivujamme ja sosiaalista mediaa, niin pysyt kartalla siitä, mitä juhlavuonna tapahtuu!

Voit seurata toimintaamme somessa:

- @irtihuumeista, @laheistyonkeskus
- @IrtiHuumeista
- @irtihuumeistary
- @IrtiHuumeistary
- @irtihuumeista

Tue toimintaamme:

IBAN FI93 1555 3000 1121 60
irtihuumeista.fi/lahjoita

● Yle 31.8.2023: Kokaiinia ja amfetamiinia käytetään yhä enemmän pääkaupunkiseudulla, ja se näkyy liikenteessä – näin yleisimmät huumeet vaikuttavat ajokykyyn

”Huumeiden käytön lisääntyminen näkyy myös pääkaupunkiseudun liikenteessä. Laittomat huumausaineet ovat ohittaneet alkoholin rattijuoppouden syynä Helsingissä. Poliisin mukaan amfetamiinin käyttäjät aiheuttavat huumeuskuoleista pahimmat vaaratilanteet liikenteessä. Heitä myös jää Helsingissä poliisin haaviin huumeidenkäyttäjistä eniten.”

● Helsingin Sanomat 24.8.2023: Nuoret käyttävät ilokaasua uudella tavalla

”Espoossa on saatu viime viikkojen aikana useampia ilmoituksia ilokaasun päihdekäytöstä. Kun ilokaasun päihdekäyttö nousi ilmiötasolla esille joitain vuosia sitten, nuoret suosivat kapselimuotoisia ilokaasupatruunoita. Nyt kaasua ostetaan kerralla enemmän ja se käytetään hengittämällä kaasua ilmapallon kautta.

Nyt ilokaasua käyttävät alaikäisten lisäksi myös nuoret aikuiset, ja sitä sekä käytetään alkoholin ja mahdollisesti myös muiden päihdyttävien aineiden kanssa.

Poliisin kannalta ilokaasun päihdekäyttö on hankala rasti, sillä sen käyttö ei ole laitonta eikä sitä voida esimerkiksi takavarikoida alaikäisiltä.

Jos poliisi epäilee ilokaasun välittämistä, on takavarikolla olemassa perusteet, kertoo Helsingin poliisin komisario Katja Nissinen.

Sekä Helsingissä että Espoossa on tunnistettu ilmiö, jossa alaikäisille myydään ilokaasua pieneen hintaan suoraan ilmapalloissa. Näitä myyjiä ei ole vielä saatu poliisin haaviin.”

● Yle 13.9.2023: Eduskunta väänsi huumausaineiden käyttöhuoneita koskevasta kansalaisaloitteesta – perussuomalaisten kansanedustaja pöyristyi

”Kansalaisaloite huumeiden käyttöhuoneiden sallimisesta herätti eduskunnan lähetekeskustelussa voimakkaita puheenvuoroja puolesta ja vastaan.

Käyttöhuoneiden kannattajat pitivät nykytilannetta osoituksena siitä, että Suomen nykyinen huumausainepolitiikka on epäonnistunut. Vastustajien mukaan käyttöhuoneet taas rohkaisivat useampia käyttämään huumeita.”

● Yle 23.9.2023: Päihdeongelmallisille ei ole omaa turvakotia, vaikka lähisuhdeväkivaltaan liittyy usein päihteiden väärinkäyttöä

”Vaikka turvakotipalvelu on tarkoitettu kaikille, Pääkaupungin turvakoti ry:n toiminnanjohtaja Karola Grönlund kertoo, että päihteitä käyttävien naisten sijoittuminen tavalliseen turvakotiin on haasteellista, koska turvakodeissa on aikuisasiakkaiden mukana tulleet lapsia.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyy usein päihteiden väärinkäyttöä, ja siksi turvakodissa jonkun toisen asiakkaan päihteiden käyttö voi Grönlundin mukaan herättää ikäviä muistoja ja luoda turvattomuuden tunnetta.

Grönlundin mukaan pääkaupunkiseudulle tarvittaisiinkin päihde-ongelmaisten oma turvakoti. – Tarve on kasvanut viime vuosien aikana ja se näkyy yhdistyksen kaikissa turvakodeissa viikoittain.

Pirkanmaalla on käynnistymässä ensi vuoden aikana kokeilu vakavasti päihteitä käyttävien naisten turvakotipaikoista. Kokeilu alkaa kaksipaikkaisena etäturvakotina asumispäivystyksen yhteydessä.”

Väkivallan kokeminen edelleen hyvin yleistä Suomessa

VÄKIVALLAN KOKEMINEN on hyvin yleistä Suomessa, osoittaa Tilastokeskuksen Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 -tutkimus.

Enemmistö 16–74-vuotiaista naisista ja 18–74-vuotiaista miehistä on joskus elämässään kokenut jotain väkivallan muotoa: fyysistä väkivaltaa, uhkailua tai seksuaaliväkivaltaa on kokenut kaikkiaan 57 prosenttia naisista ja 46 prosenttia miehistä. Nykyisen tai entisen parisuhdekumppanin taholta vastaavaa väkivaltaa on kokenut 34 prosenttia naisista ja 18 prosenttia miehistä.

Vaikka väkivallan kokemuksia on sekä naisilla että miehillä, koetussa väkivallassa on merkittäviä eroja sukupuolten mukaan. Naiset kohtaavat yhteiskunnassa useammin toistuvampaa ja vakavampaa, miehet taas enemmän kertaluonteista, väkivaltaa.

Väkivallasta aiheutuu kokijalle sekä fyysisiä että psyykkisiä seurauksia. Yliaktuaari **Miina Keski-Petäjän** mukaan huolestuttava tulos on myös se, kuinka usein lapset joutuvat todistamaan ja kokemaan väkivaltaa vanhempiensa taholta.

Lapsuuden koettu ja todistettu väkivalta on yhteydessä muihin väkivallan kokemuksiin elämän aikana: kolmasosa kaikista naisista ja kuudesosa miehistä on joskus kokenut fyysistä parisuhdeväkivaltaa, mutta lapsuudessaan väkivaltaa kokeneista naisista ja miehistä parisuhdeväkivaltaa on kokenut kaksi kolmasosaa.

Ryhmätoiminta voi olla vaikuttava tapa vahvistaa päihde- ja mielenterveyskuntoutujien sosiaalista osallisuutta ja työkykyä

MIELENTERVEYS- JA päihdeongelmat voivat heikentää ihmisen osallisuutta sekä toiminta- ja työkykyä. Moni järjestö tarjoaakin ryhmämuotoista toimintaa mielen- terveys- ja päihdekuntoutujille.

Ryhmätoimintaan osallistumisella oli monia myönteisiä vaikutuksia kuntoutujien hyvinvointiin. He arvioivat osallisuutensa, työkykynsä ja elämänlaatunsa ryhmän loppuessa paremmiksi kuin ryhmän alkaessa. Eniten paranivat osallistujien kokemukset osallisuudesta ja elämänlaadusta. Yksittäisistä osa-alueista vahvistuivat erityisesti kokemus päivittäisten tekemisten merkityksellisyydestä, tunne yhteisöön kuulumista ja kokemus mahdollisuuksista vaikuttaa oman elämän kulkuun. Arviot osallisuudesta ja toimintakyvystä paranivat sitä enemmän mitä alhaisemmaksi ne oli arvioitu ryhmän alussa.

Parisuhteen ulkopuolella miehet kohtaavat tyypillisesti fyysistä väkivaltaa, naiset seksuaaliväkivaltaa

Muuta kuin kumppanin tekemää väkivaltaa on kohdannut yli 15-vuotiaana lähes puolet väestöstä, naisista 46 prosenttia ja miehistä 42 prosenttia. Miehillä nämä kokemukset ovat pääasiassa fyysisiä väkivallan tekoja ja uhkailua, naiset ovat puolestaan joutuneet useimmiten seksuaaliväkivallan uhriksi. Suurin osa väkivallan tekijöistä oli tuntemattomia miehiä sekä miestuttavia.

Merkittävä osa naisten parisuhteissa ja niiden ulkopuolella kohtaamasta väkivallasta on seksuaaliväkivaltaa.

Valtaosa väkivallasta jää edelleen piiloon

Väkivallan ja häirinnän uhrit kertovat edelleen kokemuk- sistaan vain harvoin viranomaisille. Väkivallan muodosta ja tekijästä riippuen noin joka kymmenes väkivallan uhri ilmoittaa poliisille kokemastaan väkivallasta. Osuus ei ole juuri muuttunut aiempien vuosien tutkimuksista.

Lähde: Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 -tutkimuksen loppuraportti (23.8.2023), Tilastokeskus

Tulokset vahvistavat aiempien kyselytutkimusten tuloksia, joiden mukaan järjestöjen toiminnasta omaan mielenterveys- tai päihdeongelmaan apua hakevat kokevat toimintaan osallistumisen parantavan tai vähintäänkin ylläpitävän hyvinvointiaan. Tulosten perusteella ryhmätoiminnan keskeisimmät vaikutukset liittyivät toimi- juuden ja sosiaalisten suhteiden vahvistumiseen.

Tulokset pohjautuvat **Sari Jurvansuun, Janne Takalan ja Jouni Tourusen** tutkimukseen, joka perustuu päihde- tai mielenterveysjärjestöjen ryhmätoiminnoista vuoden 2022 aikana tehtyyn kyselyyn.

Lähde: Jurvansuu, S., Takala, J. & Tourunen, J.: Ryhmästä osallisuutta? Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien osallisuuden sekä toiminta- ja työkyvyn muutokset ryhmätoiminnan aikana. A-klinikkasäätiö; Katsauksia ja näkökulmia 1/2023.

Nettikyselyllä tietoa huumeiden käyttötavoista ja hankintakeinoista

TERVEYDEN JA hyvinvoinnin laitos THL on selvittänyt huumeiden käyttötapoja ja hankintakeinoja nettikyselyllä. Kysely toteutettiin vuonna 2021.

Viimeisen vuoden aikana yleisimmin oli käytetty kannabista (94 % vastaajista) ja erilaisia stimulantteja kuten amfetamiinia (50 %), ekstaasia/MDMA:ta (41 %) ja kokaiinia (31 %).

Kolmasosa vastaajista oli käyttänyt viimeisen vuoden aikana viittä tai useampaa ainetta. Huumeita käytettiin pääsääntöisesti kotona, julkisilla paikoilla, musiikki- festivaaleilla tai juhlissa, klubeilla tai baareissa.

Kyselyllä tavoitettiin myös nuoret miehet

Vastaajiksi hyväksyttiin Suomessa asuvat vähintään 18-vuotiaat ja jotakin huumetta vähintään kerran vii- meisen 12 kuukauden aikana käyttäneet. Vastaajista yli puolet (57 %) oli miehiä. Suurin osa vastaajista (81 %) oli 18–34-vuotiaita nuoria tai nuoria aikuisia. Puolet vastaajis- ta kävi töissä, neljäsosa oli opiskelijoita ja 15 % työttömiä. Yhteensä vastaajia kertyi 4 501. Nuoret miehet ovat väestöryhmä, joka harvemmin vastaa kyselyihin, mutta on yliedustettuna huumeita käyttävässä populaatiossa. Kyselyn tuloksia ei kuitenkaan voi yleistää kaikkiin huumeita käyttäviin ihmisiin.

Lähde: Rönkä, Sanna; Karjalainen, Karoliina; Koskinen, Hanna (2023): Huumeiden käyttötavat ja hankintakeinot Suomessa: Eurooppalainen nettikysely huumeista 2021, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL

Eri huumeiden käyttöpäivien määrä keskimäärin kuukaudessa ja niiden vastaajien osuus, jotka eivät ole käyttäneet k.o. huumetta viimeisten 30 päivän aikana

Aine	Vastaajia	Käyttömäärät keskimäärin / kk	Ei ole käyttänyt ollenkaan viimeisten 30 päivän aikana
Burprenorfiini	147	14,3	1 %
Marihuana	3 170	9,8	22 %
Amfetamiini	1 451	3,0	40 %
Metamfetamiini	303	2,1	53 %
Muuntohuumeet	100	2,1	64 %
Hasis	549	1,7	58 %
Kokaiini	843	0,9	55 %
Ekstaasi/MDMA	1 150	0,6	64 %

Yhdenvertaisemmin kaikille

Maahanmuuttajat käyttävät terveyspalveluita muuta väestöä vähemmän. Päihde- ja mielenterveyspalveluissa esteinä ovat monesti esimerkiksi byrokratia tai kulttuuriset asiat. SAMHA ry pyrkii auttamaan maahanmuuttajia hakeutumaan palveluihin ja saamaan apua.

HELSINGIN ITÄKESKUKSEN kauppakeskus Eastonin kupeessa sijaitsevaa SAMHA ry:tä tuskin huomaa, vaikka ikkunoissa on iloisenkeltaiset teippaukset. Päihde- ja mielenterveysasioissa maahanmuuttajia auttava SAMHA on kuitenkin sijainnut tiloissa jo vuosia.

Projektipäällikkö **Tariq Omarin** puheenparsi kuulostaa leppoisalta. Hän selittää, että juuret ovat syvällä Kainuussa, Hyrynsalmella. Somalialaisen isän ja suomalaisen äidin poika on joutunut kohtaamaan elämässään ennakkoluuloja muun muassa ihonväriinsä vuoksi. 18-vuotiaana Itä-Helsinkiin muuttanut Omar pyydettiin töihin SAMHAan (Substance Abuse and Mental Health Association) vuonna 2020.

SAMHA auttaa yhteisöjä ymmärtämään mielenterveyden haasteita ja päihteiden väärinkäyttöä sekä tarjoaa apua elämän eri tilanteissa muun muassa suomalaisen byrokratian kanssa. SAMHA tekee työtä myös ennaltaehkäisevän poliisin kanssa, jotta tiettyjä piirteitä saataisiin kitkettyä jo ajoissa. Tariq Omar kuitenkin korostaa, että SAMHAN tehtävä on ohjata ja auttaa, ei kertoa poliisille kuka toimii jengeissä ja kuka ei.

SAMHA kutsutaan usein paikalle silloin, kun täytyy selvittää esimerkiksi paikallisten yrittäjien ja alueella oleskelevien ihmisten välisiä ristiriitatilanteita.

Vuosien varrella SAMHassa on käynyt yli kolmekymmentä eri kansalaisuutta. Moni hakeutuu palveluihin ruoanjakelun kautta. SAMHA tarjoaa viikoittain ruoka-apua yhteistyössä Stadin Safkan kanssa. Kävijöissä on kaikenlaisia ihmisiä, intialaisesta korkeakoulutetusta sellaiseen, joka ei ole käynyt kouluja ollenkaan.

Maahanmuuttajilla erityistarpeita

SAMHassa on myös vertaistukiryhmiä, jotka toimivat englanniksi. Niissä voi jakaa ajatuksia luottamuksellisessa ilmapiirissä. Lisäksi yhdistys tarjoaa ohjaus- ja neuvontapalveluita niille, joilla on vaikeuksia ymmärtää viranomaisten päätöksiä ja hakemuksia.

Tariq Omar kertoo, että monella maahanmuuttajalla on myös epäluuloa viranomaisia kohtaan. Lisäksi kaikissa kulttuureissa päihteistä ja mielenterveysongelmista ei ole sopivaa puhua avoimesti.

– Sanoisin niin, että joissakin kulttuureissa päihteiden käyttö on vielä isompi tabu kuin suomalaisessa kulttuurissa. Muissa kulttuureissa saattaa esiintyä jopa enemmän peittelyä ja ulossulkemista.

Moni Suomeenkin tuleva kärsii sotatraumoista. Tariq Omarin mukaan erityisesti silloin päädytään helposti päihteiden pariin, jos ei osaa hakea apua ongelmiinsa. Voi myös olla niin, että kaveri käytännössä johdattaa käyttämään päihteitä.

– Kaveri tyrkyttää päihteitä murheisiin, eikä hyväksy kieltävää vastausta.

Moninkertaista syrjintää

Tariq Omarin puheessa toistuu termi moninkertainen syrjintä. Tämä tarkoittaa sitä, että on valtakulttuurin silmissä marginaalissa esimerkiksi oman alkuperänsä vuoksi. Yhteiskunnan harjoittaman syrjinnän lisäksi joku saattaa olla myös omassa kulttuurisessa viiteryhmissään syrjitty esimerkiksi sukupuolensa tai seksuaalisen suuntautumisensa takia. Silloin on vaikeaa hakea apua yhteiskunnalta tai omasta yhteisöstä.

Lisäksi hyvin pientä ihmisryhmää koskevat asiat eivät herätä laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Esimerkkinä hän mainitsee maahanmuuttajatyttöjen ilokaasun käytön.

– Olemme havainneet, että maahanmuuttajataustaiset tytöt käyttävät ilokaasua enenevässä määrin ja tarjoavat jopa seksiä ilokaasupatruunoita vastaan.

Tariq Omar kertoo, että on puhunut ilmiöstä jo usealle taholle, mutta se ei ole herättänyt esimerkiksi päättäjissä yhtä laajaa kiinnostusta kuin vaikkapa jengiytyminen. Hänen mukaansa toki myös tähänkin ilmiöön ollaan pikku hiljaa heräämässä.

Omar yrittää itse käydä puhumassa päättäjien kanssa mahdollisimman paljon eteen tulevista aiheista.

– Ajattelen, että on minun tehtäväni yrittää edistää palveluiden saavutettavuutta ja lainsäädännön parantamista.

Tariq Omar kertoo, että myös viranomaiset tunnistavat SAMHAN tarpeellisuuden, sillä on huomattu, että suhteutettuna väkilukuun maahanmuuttajataustaisia hakeutuu kaikkiin palveluihin muuta väestöä vähemmän. Syynä voi olla esimerkiksi kielitaidon puute tai vaikeus käyttää digitaalisia palveluita.

Päättäjät heräämään

Kun Tariq Omarilta kysyy, miten päihdepalveluita voisi saada yhdenvertaisemmiksi, mainitsee hän integraation. Hänen mielestään suomalainen yhteiskunta on epäonnistunut yrityksessään saada maahanmuuttajat juurtumaan osaksi yhteiskuntaa ja tuntemaan, että palvelut ovat myös heitä varten.

Monelle myös kielen oppiminen on vaikeaa, eikä asiaa helpota se, että laadukkaasta kieltenopetuksesta on pulaa.

– Yhdistäisin kovia ja pehmeitä keinoja. Minusta kielen oppimista voidaan pitää kriteerinä kansalaisuudelle, jos se kannustaa opiskelemaan.

Tariq Omarin mielestä kotoutumiseen tarvittaisiin myös enemmän strategista ajattelua sekä parempia resursseja.

– Muuten täällä alkavat näkyä enenevässä määrin samat trendit kuin Ruotsissa.

Tariq Omarin mielestä Suomen tulisi tehdä enemmän maahanmuuttajien kotouttamiseksi esimerkiksi yhdistämällä sopivasti keppiä ja porkkanaa.

KOLUMNI

Yhdenvertainen hoitoon pääsy taataan päihdehoitotakuulla

HUUMEIDEN KÄYTTÖ JA huumehaitat ovat lisääntyneet Suomessa. Vuonna 2022 aikuisista lähes kolmasosa on kertonut kokeilleensa tai käyttäneensä jotain huumetta. Alle 25-vuotiaiden huumekuolemia tapahtuu maassamme väkilukuun suhteutettuna Euroopassa kaikista eniten. Tilanne on hälyttävä, koska nuorimpien huumeiden käyttäjien kuolemat ovat jyrkässä kasvussa.

Vaikka huumeiden käyttö on arkipäiväistynyt yhteiskunnassamme, stigma huumeriippuvuudesta kärsiviä kohtaan on edelleen vahva. Meidän tulisi voida tarjota riippuvuuteen sairastuneille ja heidän läheisilleen hoitoa ja tukea.

Huumehaittojen ja huumekuolemien ehkäisyyn on selkeä resepti: riittävä, oikea-aikainen ja laadukas hoito, joka huomioi potilaan yksilöllisen tilanteen, erilaiset elämänhallinnan ongelmat sekä riittävän tuen hoidosta pääsyn jälkeen.

Tällä hetkellä hoitoon haluava käyttäjä saattaa kuitenkin joutua odottamaan hoitoa kuukausia. Lisäksi hoitopaikkoihin pääsyn kriteerit sekä hoitojonot vaihtelevat paikkakuntien välillä. Pahimmillaan lähetteen saamiseksi vaaditaan jopa viikon päihdehoitoa. Elämänhallinnan ollessa retuperällä ei hoitopaikkojen etsiminen, lähetteen hankkiminen tai viikon päihdehoitoa ilman tukea välttämättä onnistu.

Huumekuolemien vähentäminen on Petteri Orpon hallituksen tärkeä tavoite. Hallitusohjelman mukaisesti mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyöhön. Nuorten tulee saada asianmukaista hoitoa ja tukea oikea-aikaisesti, jotta ongelmakäyttö saataisiin katkaistua ajoissa.

On tärkeää, että tänä päivänä mielenterveys- ja päihdepalvelut kulkevat käsi kädessä. Tämä parantaa hoitoon hakeutuvien yhdenvertaisuutta. Päihteiden käyttö ei saisi olla koskaan este mielenterveyspalveluiden saamiselle, sillä riippuvuudesta toipuminen vaatii myös mielen-terveyden hoitoa.

Kuva: Mikko Mäntyniemi

Hallituksen tavoitteet ja esitetyt toimenpiteet ovat askeleita oikeaan suuntaan. Lisäksi yhdenvertaisuutta voitaisiin parantaa päihdehoitotakuulla. Sosiaali- ja terveyspalveluihin on määriteltävä päihdehuollon moniammatilliset hoitopolut, joiden avulla tarvittavien palveluiden piiriin on mahdollista päästä hoidontarpeen arvioinnin jälkeen viipymättä ja ilman kohtuuttomia vaatimuksia päihdehoitoon.

Vain kunnianhimoisella päihdepolitiikalla voimme vähentää huumehaittoja ja ennaltaehkäistä huumekuolemia Suomessa. Tavoitteen tulee olla nolla huumekuolemaa.

Pihla Keto-Huovinen

Kirjoittaja on kansanedustaja ja Irti Huumeista ry:n hallituksen jäsen

Kaduilla kohtaajat

Jenni Huittinen (alhaalla oikealla) ja Mia Engberg (ylhäällä oikealla) ovat löytäneet huudikoutsitoiminnasta ystäväyden. Vasemmalla huumetyön vastaava Petra Müller.

IRTI HUUMEISTA RY:N huudikoutsit ovat herättäneet kaduilla positiivista huomiota. Musta-pinkit reput tunnistetaan jo kaukaa. Huudikoutsitoiminnassa mukana olevat **Mia Ekberg** ja **Jenni Huittinen** kertovat, että kohtaamiset kaduilla ja asemien läheisyydessä ovat olleet vain hyviä.

Huudikoutsit auttavat esimerkiksi päihteidenkäyttäjiä palveluiden pariin sekä tarjoavat syötävää. Jos joku on koditon, saatetaan auttaa asunnon hankkimisessa. Huudikoutsit liikkuvat pääkaupunkiseudulla; Helsingissä, Espoossa ja ajoittain Vantaalla.

Esimerkiksi kadulla asuvalle saattaa olla tärkeää, että joku pysähtyy ja kyselee kuulumisia sekä alkaa kysellä perään. Kaikki kohdattavat eivät ole päihteidenkäyttäjiä, vaan huudikoutsit käyvät kertomassa ajankohtaisesta tilanteesta kaduilla esimerkiksi kaupunginvaltuustoille. Eikä huudikoutsille tarvitse selitellä mitään. Ekberg ja Huittinen kommentoivat, etteivät hermostu, jos joku tulee kyselemään, mitä he tekevät.

– Enemmänkin ihmiset saisivat tulla juttelemaan. Kyllä me vastataan, jos joku haluaa tietää, mitä me siellä puuhataan.

Mia Ekbergille ja Jenni Huittiselle toiminta on antanut aivan uuden elämän. Molemmat ovat entisiä päihteidenkäyttäjiä, ja huudikoutsissa mukana olemisen tuo elämään rytmiä. Mia Ekberg kertoo, että hän on löytänyt toiminnasta jotain itselleen äärimmäisen kallisarvoista.

– Mä olen saanut Jennistä ystävän, joka on selvin päin ja jonka kanssa voi jakaa kokemuksia. Päihteidenkäyttäjien maailma on miesvaltainen ja siellä naisten välillä ei ole paljoa solidaarisuutta. Tämä on mulle aivan uutta.

Koska huudikoutsitoiminta on lähtenyt niin hyvin käyntiin, on toiminnalle paljon myös toiveita. Irti

Huumeista ry:n Huumetyön vastaava **Petra Müller** kertoo, että monella paikkakunnalla toivotaan omia huudikoutsia.

– Toiveita ja haluja toiminnan kehittämiseksi on paljon. Esimerkiksi Kotkasta on tullut meille kyselyitä. Ja uskon, että toiveet kasvavat sitä mukaa, kun palvelut sähköistyvät. Ihmisten kohtaamiselle on suuri tarve.

Keitä ovat huudikoutsit?

Huudikoutsitoiminta on tarkoitettu niille, joka kaipaavat arkeen päihteetöntä tekemistä hyvässä porukassa. Huudikoutsit kohtaavat ihmisiä, ovat läsnä kuunnellen ja keskustellen sekä ohjaavat tarvittaessa palveluiden piiriin.

Toiminta on vertaistuellista ja tavoitteena on edistää omaa sekä muiden toipumisprosessia. Toimintaan voi osallistua matalalla kynnyksellä oman elämäntilanteen mukaan. Joka päivä on tarjolla kahvit ja lounas.

Lue lisää toiminnasta nettisivuilta:
www.huudikoutsit.fi.

Läheiset, lemmikit ja harrastukset auttavat jaksamaan

Irti Huumeista ry toteutti vuoden 2023 ensimmäinen Arjen toimintakyky -kyselyn toukokuussa Facebookin Läheis- ja Sururyhmissä.

LÄHEISRYHMISSÄ VASTAUKSIA kerättiin vanhempien, isovanhempien, sisaruksien ja puolisoitten ryhmistä. Kysyttäessä kenen läheisen tai läheisten päihteiden käytön takia vastaaja hakeutui Facebookin Läheisryhmään 1 vastasi ex-puoliso, 29 lapsi tai lapset, 12 sisaruksien ja 1 lapsenlapsen. Läheisryhmissä vastaajia oli yhteensä 43. Heistä 40 oli naisia, 2 miestä ja 1 muuta sukupuolta. Kaikki kyselyyn vastanneet 43 olivat hakeutuneet ryhmään vertaistuen saamiseksi. Muina syinä olivat muun muassa läheisen päihteidenkäyttöön liittyvät asiat, tuen saaminen arjessa jaksamiseen sekä vertaistuen antaminen. Suuri osa vastaajista tunsu tullessa kohdatuksi ryhmissä hyvin ja kokee saaneensa sekä antaneensa vertaistukea. Pieni osa (2,3 %) koki, ettei tullut kohdatuksi ryhmässä hyvin.

Kuva: Pexels

Sururyhmässä kyselyyn vastasi kaikkiaan 14, joista kaikki olivat naisia. 12 vastaajaa oli hakeutunut ryhmään lapsen menehtymisen takia, 1 sisaruksien ja 1 puolison. Sururyhmiin oli hakeuduttu muun muassa vertaistuen saamiseksi, arjessa jaksamisen tueksi, vertaistuen antamiseksi sekä avuksi yksinäisyyteen. Suurimman osan mielestä Sururyhmän keskustelu on kunnioittavaa, sensitiivistä ja toiset huomioonottavaa. Sururyhmän kyselyssä myös kysyttiin sitä, mitä hyötyä ryhmästä on ollut vastaajalle. Suuri osa (69 %) oli saanut ryhmästä vertaistukea, lohtua, tukea vaikeaan elämäntilanteeseen sekä jopa apua käytännön asioiden hoitamiseen.

Kummassakin ryhmässä vastaajille tärkeitä voimavaroja antavia tekijöitä elämässä ovat ystävät, perheenjäsenet, lemmikit, luonto ja ulkoilu sekä muut harrastukset.

Facebook-ryhmien kehittämiseksi toivottiin ohjattua keskustelua sekä teema- ja vierailijailtoja.

Läheisryhmissä myös kysyttiin, minkälaisiin vaikeuksiin vastaaja toivoo tällä hetkellä eniten muutosta. Läheisen huumeidenkäyttöön liittyvät muutokset mainittiin 18 kertaa, omaan jaksamiseen ja hyvinvointiin tai työkykyyn liittyvät asiat 12 kertaa ja omaan talouteen liittyvät asiat 4 kertaa.

Koonnut Janita Majanen, tiivistänyt Lotta Jokinen

Sote-busseja syrjäseuduille?

Teksti: Tapio Ollikainen Kuva: Minna Raitavuo

Päihdepalvelut siirtyivät vuoden alussa kunnilta hyvinvointialueille. Tutkija Heidi Vanjusov katsoo, miten muutos voi vaikuttaa asiakkaiden yhdenvertaisuuteen.

← – Omaisillakin on oikeus läheisen päihteiden käyttöön liittyviin päihdepalveluihin, vaikka harva kunta on niitä aiemmin tarjonnut. Toivottavasti hyvinvointialueuudistus tuo asiaan parannusta, tutkija Heidi Vanjusov sanoo.

VUODEN 2023 alussa vastuu päihdepalveluiden järjestämisestä ja rahoittamisesta siirtyi Suomessa kunnilta hyvinvointialueille. Millaisia muutoksia on odotettavissa etenkin asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta, tutkija ja Itä-Suomen yliopiston sosiaali oikeuden yliopistonlehtori **Heidi Vanjusov?**

– Ensinnäkin myönteistä on se, että päihdetyöntekijöiden hyvät käytännöt voivat nyt levittäytyä helpommin laajemmalle, kun samat ohjeet ja säännöt kattavat entistä suurempia alueita, Heidi Vanjusov sanoo.

– Samoin erilaiset paikalliset käytäntöjen epäkohdat todennäköisesti vähenevät, kun on enemmän silmäpareja tarkastelemassa toimintaa. Aiemmin joissakin kunnissa on esimerkiksi saatettu lainvastaisesti rajata laitostuntoutuslähetteet koskemaan vain perheellisiä tai työssä käyviä asiakkaita.

Tavoitteena yhden luukun periaate

Uuden soten tavoitteena on eri palvelujen saumaton yhteistyö. Monialaista tukea tarvitseva asiakas saisi siis palvelukartoituksen ja kaikki tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut samasta paikasta. Tämä on erittäin toivottavaa haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden palvelutarpeiden yhdenvertaisen huomioimisen kannalta, Vanjusov näkee.

– Sote-järjestelmämme ei ole ollut hyvä ottamaan huomioon monialaisen tuen asiakkaita. Esimerkiksi huumeidenkäyttäjillä riippuvuus usein valtaa koko elämän, eivätkä silloin pelkät terveydenhuollon palvelut riitä. Samanaikaisesti täytyy saada myös asumiseen ja toimeentuloon liittyviä palveluja ja usein myös mielen-terveyspalveluja. Tässä vaiheessa asiakasta on aiemmin heiteltu paikasta toiseen.

– Toivotaan, että hyvinvointialueet onnistuvat saamaan asiakkaansa entistä yksilöllisemmin huomioitua.

Ovatko palvelut kaikkien ulottuvilla?

Keskeinen kysymys päihdepalveluiden yhdenvertaisuudessa on niiden todellinen saavutettavuus.

– Hyvinvointialueella saattaa paperilla olla tarjota kaikki palvelut, mutta jos ne sijaitsevat vain isoissa keskuksissa, eivät ne käytännössä ole kaikkien ulottuvilla.

– Pääseekö joku meillä Pohjois-Karjalassa helposti vaikkapa Ilomantsista Joensuuhun palveluihin? Paikkakunnalta toiselle matkustaminen on monelle taloudellinen kysymys.

Jotta tuki on oikea-aikaista, ammattiavun piiriin pitäisi kuitenkin päästä nopeasti.

– Välimatkoihin voidaan kehittää innovatiivisia ratkaisuja. Kotiin vietävät palvelut ja kiertävät neulojen vaihdon tai sosiaalityön pikkubussit voivat tuoda palveluita syrjäseuduilla lähelle.

– Digitaaliset palvelut toimivat monelle, mutta eivät ole täysin yhdenvertaisia. Kaikki eivät osaa käyttää ohjelmia tai omista sopivia laitteita.

Suurimmaksi ongelmaksi sote-palveluiden yhdenvertaisuudessa Vanjusov näkee sen, että hiljaiset jäävät sotessa jalkoihin. Ne, jotka osaavat vaatia, saavat palvelunsa.

– Erityisesti minua huolettavat yksinäiset, syrjäytyneet ihmiset, joiden toimintakyky on heikentynyt päihteidenkäytöstä tai muusta syystä. Heidän on todella vaikea meillä päästä palveluihin tai saada tietoa siitä, mihin palveluihin edes ovat oikeutettuja.

– Jos ihmisellä on omainen tai järjestökontakti auttamassa, hänellä on huomattavasti paremmat mahdollisuudet päästä palveluihin.

Aktiivikäyttäjillä huono tilanne

Eniten palveluiden ulkopuolelle Suomessa jäävät päihteiden aktiivikäyttäjät, vaikka lain mukaan heille pitää järjestää palveluita.

– Päihdepalvelujärjestelmämme on luotu käytön lopettamista varten. Kuntoutukseen ei tietenkään kannata lähettää ihmisiä, jotka eivät halua lopettaa, mutta heille pitäisi järjestää käyttöhuoneita, lisää neulojenvaihtopisteitä ja anonymiä päiväkeskustoimintaa, jonne voi tulla myös päihtyneenä ja jossa voi saada vertaistukea, keskusteluapua ja infoa.

– Onneksi päiväkeskusten järjestämisen vaatimus ja korvaushoidon tarjoaminen on kirjattu sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuoltolakiin vuoden 2023 alusta tulleen uudistuksen myötä. Nämä ovat hyviä parannuksia.

Asiantunteva, välittävä ja luotettava

KOLMELLA NELJÄSTÄ on melko tai erittäin positiivinen vaikutelma Irti Huumeista ry:stä. Vastaajat luettelivat perusteluiksi auttamisen, tärkeäksi koetun työn ja hyvän asian puolesta olevan päämäärän.

Irti Huumeista ry:n nettisivuilla vierailun jälkeen 89 prosenttia vastaajista koki vaikutelman joko erittäin positiiviseksi tai melko positiiviseksi.

Vastaajista 28 prosenttia tuntee huumeita käyttävän henkilön. Neljännes ei ollut varma asiasta. Huumeita käyttävän henkilön tuntevat kertoivat tilannetta tyypillisesti muun muassa seuraavin sanoin: ahdistava, sairaus, surullisuus, avuttomuus, huoli, sääliittävyys, rikollisuus, turvattomuus, sulkeutuneisuus, toivottomuus, voimattomuus.

Irti Huumeista ry teetti toukokuussa mielikuva-tutkimuksen Crowstillä. Tutkimukseen vastasi yli 600 henkilöä eri puolilta Suomea. Vastaajien ikä oli 18–62 vuotta. Ikäluokat olivat edustettuina tasaisesti. Puolet vastaajista oli miehiä ja puolet naisia.

Teksti: Birgitta Suorsa

TÄYDENNYSKOULUTUSTA 2024

TULE MUKAAN!

VALTAKUNNALLISET NUORISOPÄIHDEPSYKIATRIA- JA LASTENSUOJELUPÄIVÄT

1.-2.2.2024 RADISSON BLU SEASIDE, HELSINKI

VALTAKUNNALLISET PÄIHDEKUNTOUTUSPÄIVÄT

25.-26.4.2024 PAASITORNI, HELSINKI

VALTAKUNNALLISET PÄIHDEHOITOTYÖNPÄIVÄT

3.-4.10.2024, SOKOS HOTEL PRESIDENTTI, HELSINKI

VALTAKUNNALLISET OPIOIDIKORVAUSHOITOPÄIVÄT

28.-29.11.2024, PAASITORNI, HELSINKI

Kaikki seminaarit ovat sekä lähi- että etäseminaareja.

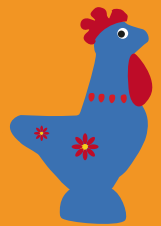
Valikoimaamme kuuluvat myös räätälöidyt koulutusprosessit ja verkkokurssit.

Lisätietoja:

Petri Kylmänen
koulutus@addiktum.fi
Puhelin: 0400 936436

- KYSY RYHMÄTARJOUS.
- NÄYTTEILLEASETTAJAKSI? koulutus@addiktum.fi

JA TIEDÄT MISTÄ PUHUTAAN!

Addiktum
KOULUTUS
www.addiktum.fi

Risut ja ruusut hallitusohjelmasta

Pääministeri Petteri Orpon uuden hallituksen ohjelma Vahva ja välittävä Suomi julkaistiin kesäkuussa. Nostamme siitä muutaman ruusun ja risun päihde- ja mielenterveyspalveluiden näkökulmasta.

Risu: Hallitusohjelmassa sanotaan: ”Uskottava talouspolitiikka edellyttää myös suoria säästö-toimia. Säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen.”

On tärkeää ottaa huomioon yhteiskunnan kaikkein heikoimmassa asemassa olevat. Kuitenkin hallituksen kaavailemat erilaisten etuuskien indeksijäädytykset, työttömyysturvan suojaosan ja lapsikorotusten poisto ja suurin osa asumistuen leikkauksista lisäävät köyhyyttä ja huono-osaisuutta, arvioi muun muassa sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö SOS TE. Leikkauksia pitäisikin tarkastella niin, etteivät ne kasaudu samoille ihmisille eivätkä juuri niille, jotka kärsivät leikkauksista eniten.

Ruusu ja risu: Hallitus kiinnittää huomiota mielenterveyspalvelujen saatavuuteen ja edistää matalan kynnyksen palveluita koko maassa. Pidämme tätä äärimmäisen tärkeänä. Tarkkaa summaa mielenterveyspalvelujen parantamiseen ei ohjelmassa kuitenkaan mainita. Kokonaisuudessaan sote-palvelujen vaikuttavuusinvestointeihin ja hoito-jonojen purkuun on varattu 400 miljoonaa euroa.

Koonnut: Lotta Jokinen

Ruusu: Positiivista on se, että hallitus ohjelmassaan mainitsee C-hepatiitin eliminoimisen vuoteen 2027 mennessä. C-hepatiitti tarttuu useimmiten huumeiden pistovälineiden yhteiskäytössä. Tehokas tapa on esimerkiksi tarjota hoitoa terveysneuvonta-pisteissä.

Ruusu ja risu: Hallitusohjelmassa mainitaan, että hallitus osoittaa pysyvää rahoitusta erikseen määriteltäville nuorten huumekuolemien vähentämistä tukeville toimille. Ohjelmassa ei kuitenkaan mainita sen tarkemmin toimia, joilla huumekuolemia aiotaan ehkäistä, esimerkiksi opioidikorvaushoitoa ei mainita.

Ruusu: Positiivista on se, että hallitusohjelmassa tunnustetaan kansalaisjärjestöjen asema vahvana osana demokraattista yhteiskuntaa. Hallitus myös pyrkii keventämään järjestö- ja vapaaehtoistoimin-taa koskevaa ylimääräistä säätelystä ja parantamaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta.

Ajattelemisen aihetta!

Mieti hetki tilannetta, jossa läheisesi on hyvin sairas. Niin sairas, että hoitamattomana tämä tulee johtamaan kuolemaan. Kukaan ei osaa kertoa, kauanko aikaa on jäljellä. Itse kuitenkin tiedät, että aika on vähissä. Näet sen hänen kuopalle painuneista poskista, värittömäksi muuttuneesta ihosta, lasittuneesta katseesta ja siitä, että hänelle ominainen pilke on kadonnut silmistä elämänhalun mukana.

Hänelle on haettu apua useita kertoja luottaen hyvinvointivaltioon ja siihen, että terveydenhuolto ei jätä ketään yksin. Jokaisella kerralla olette kuitenkin pettyneet. Häntä on pompoteltu paikasta toiseen ja vastaus on ollut: On jonoa. Ei ole meidän potilas. Odotellaan.

Teidän molempien motiivi, tausta ja tietämys on kyseenalaistettu. Sinutkin on leimattu toisen luokan kansalaiseksi, sillä läheisesi kuolemaan johtava sairaus ei ole esimerkiksi syöpä. Läheisesi on päihderiippuvainen.

THL:n mukaan 2019 tieliikenteessä kuoli 211 henkilöä, huumeisiin kuoli 234 henkilöä. Huumekuolemien määrä kasvaa vuosittain. Suomessa kuolla enemmän huumeisiin kuin liikenteeseen. Enää en ihmettele miksi.

Olemme viikon aikana hakeneet apua useana päivänä. Erään Päijät-Hämeessä työskentelevän lääkärin ”epävirallinen” ohje potilaalle oli, että tämän piti lääkittä katulääkkeillä katkopaikan vapautumiseen asti. Ainut hyvä asia ohjeen sanomisessa on, että paikalla oli useita ihmisiä. Läheistäni ei uskoisi kukaan. Kukaan ei usko huumeriippuvaista, joka kertoo lääkärin ohjeistavan ostamaan lääkkeit kadulta vieroitusoireisiin, joihin voi kuolla. Sen sijaan, että lääkkeet olisi saanut hakea vaikka kerran päivässä sairaanhoitajalta.

Läheiseni on maanantaista alkaen käynyt päivittäin terveydenhuollossa. Tänään on perjantai, ja hän joutuu käymään siellä taas. Miksi? Siksi, että hänen toisessa kädessään on tulehdus ja märkäpesäke. Käden hoitoa minä vaadin jo keskiviikkona. Tuolloin se jätettiin hoitamatta kokonaan. Torstaina märkäpesäke osittain tyhjättiin. Tyhjennys tehtiin kuitenkin niin puutteellisesti, että jo samana päivänä käteen pakkautui taas eritettä.

Tämä ei ole ainut kerta, kun hänet tämän viikon aikana hoidetaan puutteellisesti tai jätetään täysin hoidotta.

Viikko on sisältänyt omaisille nauramista, ambulanssikydyin epäämistä vaikka kyyti on soitettu pään trauman takia. Pää kuvattiin useampi päivä tapahtuman jälkeen, vaikka läheiseni oli hetkellisesti niin huonona, että hän ei osannut käyttää puhelintaan. Olen tämän viikon aikana pelännyt päivittäin, että minulle rakkaan ihmisen annetaan kuolla. Olen pelännyt, että se taho, jonka pitäisi tukea ja motivoida hoitoon, tuen sijaan tuhoaa kaiken olemassa olevan uskon siihen, että hän selviää.

”Suomessa kuolee viikoittain huumeisiin noin neljä henkilöä.” Näin on sanonut A-klinikan entinen ylilääkäri **Kaarlo Simojoki** MTV:n haastattelussa. Sinulle, joka et asiaa ole läheltä kokenut, nämä kuolleet ovat vain tilastoja. Totuus kuitenkin on, että jokainen heistä oli jonkun lapsi. Suurimman osan puolesta taisteli joku samaan aikaan, kun he jäivät tarvitsemansa avun ulkopuolelle. Kysynkin: Miksi apua ei saa? Haetaanko tällä säästöjä? Montako euroa säästyy, kun joku kuolee? Onko meillä todella varaa tähän?

Ilmeisesti on. Läheiseni pääsi viimein katkolle. Hän ehti olla siellä alle viikon. Samalla viikolla hänet kirjattiin ulos syynä uhkaava käytös. Uhkaava käytös oli uhkauksen huutaminen. Samana päivänä myös toinen asiakas kirjattiin ulos samasta syystä. Eikö katkollakaan ole osaamista ja tietoa, miten ihminen käyttäytyy kärsiessään vieroitusoireista? Eikö tiedetä, että päihde- ja mielenterveysongelmat kulkevat lähes aina käsi kädessä? Nyt läheiseni on jälleen kadulla vailla tietoa siitä, minne ja milloin seuraavaksi. Ainut tiedossa oleva asia on, että kolmannen sektorin työntekijät vievät hänet päihdepäivystykseen ensi viikolla. Hän odottaa siis kadulla jatkaen päihteidenkäyttöä vieroitusoireiden ja kuoleman pelossa seuraavat neljä päivää.

Kun maamme päihde- ja mielenterveyspalvelut ovat tällä tolalla, mietin: Miten kukaan pääsee kuiville tai on enää edes hengissä?

– Marika

Kirjoittaja on Päihteidenkäyttäjän läheinen ja sotealan tutkinnon suorittanut nainen Päijät-Hämeestä. Tekstin ajatukset ja tapahtumat jakaa kyseisen käyttäjän äiti..

ESITTELYSSÄ

Maija Haapala, Milja Kaijanen, Minna Minkkinen & Onni Westlund:

Hatkassa Suomessa – kohti kansallista tilannekuvaa lastensuojelun sijaishuollosta kadonneista lapsista

Pesäpuu ry 2023, noin 251 sivua, ilmestynyt 15. maaliskuuta

LASTENSUOJELUN SIAISHUOLLOSTA KADONNEITA eli hatkassa olevia lapsia on Suomessa vuosittain satoja. Yksittäisiä katoamiskertoja on joka vuosi tuhansia, ja nuoret saattavat olla kateissa viikkoja tai jopa kuukausia. Ilmiö koskettaa erityisesti nuorisoikäisiä eli 13–17-vuotiaita lapsia. Hatkassa ollessaan nuoret saattavat päätyä itse rikoksenteikijöiksi tai jopa vakavien rikosten uhreiksi.

Hatkassa-raportti paljastaa lukuisia epäkohtia lastensuojelun nykytilanteesta. Sosiaalityöntekijät ja lastensuojelulaitosten työntekijät vaihtuvat nuorten elämässä jatkuvasti, eikä työntekijöillä ole riittävästi aikaa työskennellä nuorten kanssa luottamuksellisen suhteen luomiseksi ja vaikuttavan avun saamiseksi. Hatkassa olevia nuoria ei välttämättä etsi kukaan. Haasteita tuottavat niin poliisin resurssit kuin lainsäädännön ongelmat sekä vähättelevä ja ennakko-luuloinen suhtautuminen näihin kateissa oleviin nuoriin.

Hatkassa-raportti myös esittää ratkaisuehdotuksia. Esimerkiksi yhteistyötä lastensuojelulaitosten, sosiaalityön, poliisien ja hätäkeskuspäivystäjien välillä pitäisi parantaa.

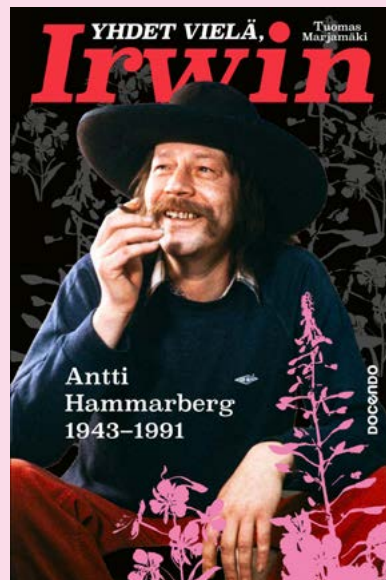
ESITTELYSSÄ Tuomas Marjamäki:

Yhdet vielä, Irwin

Docendo 2023, 543 sivua, ilmestynyt 14. syyskuuta

IRWIN GOODMAN OLI koko Suomen tuntema renttulaulaja, jonka hitit ja persoona muistetaan edelleen. Todellinen ihminen Irwinin takana on sen sijaan jäänyt hämärän peittoon.

Irwin, oikealta nimeltään **Antti Hammarberg**, kärsi pahasta alkoholi-ongelmasta ja kuoli vain 47-vuotiaana. Irwinin leski **Riitta Hammarberg** valottaa kirjassa, miten tapasi miehensä, millainen hän oli kotona ja miten keikkaelämän ongelmat varjostivat perheen elämää. Samoin kansantaiteilijasta kertovat monet muut sukulaiset, ystävät ja työtoverit.

0800 980 66

Irti Huumeista -puhelin

ma-pe klo 9-15

iltaisin ma-to klo 18-21

"Kaikki
haluavat
tulla
nähdyiksi"

- Merts

#KUVAKILPAILUN SATOA

*Toivo: "Kuvassa kädessäni on edes-
menneen poikani rippiristi ja sen alla
yksi niistä monista sydämkivistä, joita
olen löytänyt poikani kuoleman jälkeen.
Tämä kuva kertoo toivosta."*

Kuva ja teksti: Satu Maksa

Kokeile uusia juttuja
– se voi tehdä
hyvää.

#HaastaTapasi

tipaton.fi